

The Qualitative Method of "Meta-Synthesis" as a Novel Approach in Qualitative Research

Peyman Ebrahimi / PhD Student of Educational Management, Department of Educational Management, Islamic Azad University, Qom

p.ebrahimi1395@gmail.com

 Seyfolah Fazlollahi Qomshi / Associate Professor, PhD in Educational Sciences, Faculty of Humanities, Tolu'e Mehr University, Qom, Iran

fazlollahigh@tolouemehr.ac.ir

Received: 2024/12/07 - Accepted: 2025/05/10

Abstract

"Meta-synthesis" is a systematic and comprehensive method in qualitative research that leads to a deeper, more comprehensive, and more generalizable understanding of a phenomenon by combining the results of several qualitative studies. This method, by collecting, evaluating, analyzing, and synthesizing the findings of various studies, enables researchers to identify patterns, common concepts, and differences, and to answer complex research questions. The main stages of meta-synthesis, in order, include determining the research question, systematic literature review, quality assessment of studies, data extraction, data analysis, synthesis of findings, and interpretation of results. Among the advantages of this qualitative method are increasing the depth and breadth of knowledge, enhancing the generalizability of findings, identifying knowledge gaps, contributing to theory development, and improving evidence-based decision-making. Meanwhile, the complexity of the method, the need for qualitative data analysis skills, and the potential for researcher bias are among its limitations. Meta-synthesis has specific applications in various fields such as medical and health sciences, social sciences, humanities, and behavioral sciences. This method serves as a powerful tool in qualitative research, making it possible to answer complex questions and achieve a deeper and more comprehensive understanding of social and human phenomena. However, successful implementation of a meta-synthesis study requires careful planning, possession of qualitative data analysis skills, and thorough familiarity with its methodology.

Keywords: meta-synthesis ,methodology, qualitative research, synthesis of findings, interpretation of results.

روش کیفی «فرا ترکیب» به عنوان یک رویکرد نوین در پژوهش‌های کیفی

پیمان ابراهیمی / دانشجوی دکتری مدیریت آموزشی گروه مدیریت آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی قم
سیف‌اله فضل‌الهی قمشی / دانشیار و دکترای تخصصی گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه طلع مهر، قم، ایران
دریافت: ۱۴۰۳/۰۹/۱۷ - پذیرش: ۱۴۰۴/۰۲/۲۰
p.ebrahimi1395@gmail.com
fazlollahigh@tolouemehr.ac.ir

چکیده

«فرا ترکیب» روشی نظام‌مند و جامع در پژوهش‌های کیفی است که با ترکیب نتایج چندین مطالعه کیفی، به درک عمیق‌تر، جامع‌تر و تعمیم‌پذیری از یک پدیده منتهی می‌شود. این روش با گردآوری، ارزیابی، تحلیل و ترکیب یافته‌های مطالعات مختلف، به پژوهشگران امکان می‌دهد تا الگوها، مفاهیم مشترک و تفاوت‌ها را شناسایی کنند و به پرسش‌های پیچیده پژوهشی پاسخ دهند. مراحل اصلی فرا ترکیب - به ترتیب - شامل تعیین سؤال پژوهش، جست‌وجوی نظام‌مند ادبیات، ارزیابی کیفیت مطالعات، استخراج داده‌ها، تحلیل داده‌ها، ترکیب یافته‌ها و تفسیر نتایج است. از جمله مزایای این روش کیفی می‌توان به افزایش عمق و گسترده‌گی دانش، ارتقای قابلیت تعمیم‌پذیری یافته‌ها، شناسایی شکاف‌های دانشی، کمک به توسعه نظریه‌ها و بهبود تصمیم‌گیری مبتنی بر شواهد اشاره کرد. در عین حال، پیچیدگی روش، نیاز به مهارت‌های تحلیل داده‌های کیفی و احتمال بروز سوگیری از سوی محقق، از جمله محدودیت‌های آن محسوب می‌شود. فرا ترکیب در حوزه‌های مختلفی مانند علوم پزشکی و سلامت، علوم اجتماعی، علوم انسانی و علوم رفتاری کاربرد ویژه‌ای دارد. این روش به مثابه ابزاری قدرتمند در پژوهش‌های کیفی، امکان پاسخ‌گویی به پرسش‌های پیچیده و دستیابی به درک عمیق‌تر و جامع‌تری از پدیده‌های اجتماعی و انسانی را فراهم می‌سازد. با این حال، اجرای موفق یک مطالعه فرا ترکیب مستلزم برنامه‌ریزی دقیق، برخورداری از مهارت‌های تحلیل داده‌های کیفی و آشنایی کامل با روش‌شناسی آن است.

کلیدواژه‌ها: فرا ترکیب، روش‌شناسی، پژوهش کیفی، ترکیب یافته‌ها، تفسیر نتایج.

مقدمه

روش کیفی «فراترکیب» (Qualitative Meta-Synthesis) به مثابه رویکردی نوین در پژوهش های کیفی، به تجزیه و تحلیل و ترکیب یافته های مطالعات مختلف می پردازد تا درک عمیق تری از پدیده ها حاصل شود. در عرصه پژوهش های اجتماعی و انسانی، تنوع و پیچیدگی تجارب انسانی ایجاب می کند که محققان از روش هایی بهره گیرند که توانایی تحلیل و یکپارچه سازی داده های کیفی را داشته باشند. این روش نه تنها به غنی سازی ادبیات علمی کمک می کند، بلکه به شناسایی الگوها و مضامین مشترک در میان مطالعات متنوع منجر می شود.

با استفاده از فراترکیب، پژوهشگران می توانند نتایج مطالعات را در بستری یکپارچه قرار دهند و به درک جامع تری از موضوعات خاص دست یابند. فراترکیب کیفی به محققان اجازه می دهد تا یافته ها را در مطالعات کیفی بررسی و ترکیب کنند (Jacobs & I. Perez, 2023).

«فراترکیب» روشی نظام مند و ساخت یافته در پژوهش های کیفی است که با هدف ترکیب، تحلیل و تفسیر نتایج مطالعات کیفی مختلف به کار می رود. به عبارت ساده تر، این روش با بررسی و تلفیق یافته های چندین پژوهش کیفی، امکان دستیابی به درک عمیق تری از یک پدیده پیچیده را فراهم می سازد. برخلاف مرور ادبیات سنتی که صرفاً به خلاصه سازی مطالعات پیشین می پردازد، فراترکیب با بهره گیری از روش های تحلیل کیفی، به تولید دانش جدید و تعمیم پذیر می انجامد.

شیوه های فراترکیب کیفی اغلب در توسعه نظری یا روش شناختی مورد استفاده قرار می گیرند و هدف آنها ادغام استعاره ها، مفاهیم، طرح ها، عبارات غالب و همچنین روابط میان آنها در جهت درک بهتر از یک مفهوم یا پدیده خاص است (Buttazzoni & et al., 2023).

جدول ۱: تمایز فراترکیب با سایر روش های مرور نظام مند

فراترکیب	روش های مرور نظام مند
فراترکیب فراتر از این هدف رفته و به دنبال ترکیب نتایج مطالعات مختلف برای ایجاد یک تصویر جامع تر است.	مرور ادبیات سنتی: ارائه یک نمای کلی از ادبیات موجود در یک حوزه خاص است.
فراترکیب بر روی داده های کیفی تمرکز دارد و از روش های تحلیل کیفی برای ترکیب نتایج استفاده می کند.	فراترکیب: روشی کمی است که برای ترکیب نتایج مطالعات کمی استفاده می شود.
فراترکیب با استفاده از روش های دقیق تر و نظام مندتر، به نتایج قابل اعتمادتری می رسد.	مرور روایی: مرور روایی نیز یک روش کیفی است، اما رویکردی کمتر ساخت یافته نسبت به فراترکیب دارد.

هدف اصلی این مقاله ارائه معرفی جامع و همه‌جانبه‌ای از روش «فراترکیب» است. در این مقاله، مفاهیم پایه فراترکیب، ساختار و مراحل اجرای آن، مزایا و محدودیت‌ها، کاربردها و چالش‌های این روش بررسی می‌گردد تا روشن شود چگونه فراترکیب کیفی می‌تواند به‌مثابه ابزاری قدرتمند در پژوهش‌های علمی ایفای نقش کند.

روش‌های کیفی از دیرباز در علوم اجتماعی و انسانی مطرح‌نظر پژوهشگران بوده‌اند. در دهه‌های اخیر، با افزایش تمرکز بر تجرب فردی و اجتماعی، این روش‌ها به‌منزله ابزارهایی مؤثر برای دستیابی به درک عمیق‌تر از پدیده‌ها شناخته شده‌اند. به‌ویژه از دهه ۱۹۶۰ به بعد، روش‌های کیفی در حوزه‌هایی مانند علوم اجتماعی، روان‌شناسی و انسان‌شناسی رواج یافتند. این روش‌ها بر پایه تجزیه و تحلیل متون، مصاحبه‌ها و مشاهدات شکل گرفته‌اند و به پژوهشگران امکان می‌دهند تا به جزئیات دقیق‌تری از تجرب انسانی دست یابند. در همین دوره، توجه به موضوعاتی نظیر روایت، فرهنگ و معنای اجتماعی در پژوهش‌های کیفی افزایش چشمگیری یافت.

تا قریب چهار دهه پیش، دانشمندان علوم اجتماعی توجه اندکی به نحوه بررسی ادبیات پژوهشی، شامل یافته‌های تجربی، شیوه تحلیل آنها، خلاصه‌سازی و تفسیر تحقیقات گذشته داشتند. این غفلت زمانی آشکار شد که انفجار تعداد پژوهشگران اجتماعی در دهه‌های ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ موجب افزایش قابل‌توجهی در حجم تحقیقات علوم اجتماعی گردید (عابدی جعفری و امیری، ۱۳۹۸).

«فراترکیب» به‌عنوان یکی از زیرمجموعه‌های روش‌های کیفی، در اواخر دهه ۱۹۹۰ و اوایل دهه ۲۰۰۰ ظهور کرد. این رویکرد به پژوهشگران امکان می‌دهد تا با گردآوری و تحلیل یافته‌های چندین مطالعه کیفی، الگوها و مضامین مشترک را شناسایی کنند. فراترکیب، به‌ویژه در حوزه‌های بهداشت، آموزش و علوم اجتماعی کاربرد گسترده‌ای یافته و به پژوهشگران کمک کرده است تا تصویری جامع از موضوعات پیچیده ارائه دهند.

ازجمله مهم‌ترین آثار در این زمینه، می‌توان به مطالعات نابلیت و هر (۱۹۸۸) اشاره کرد که از پیشگامان روش «فراترکیب» در پژوهش‌های کیفی به‌شمار می‌آیند. آنها مفهوم «تحلیل کیفی فراترکیب» را معرفی کردند و به بررسی چالش‌ها و مزایای این رویکرد پرداختند.

تصویر ۱: سیر تحول روش های فراترکیب

۱. گسترش کاربرد فراترکیب در مطالعات علوم اجتماعی

در حال حاضر، در میان مطالعات حوزه علوم اجتماعی، تعداد پژوهش هایی که برای بررسی و تفسیر پدیده ها از روش های کیفی بهره می برند، رو به افزایش است. در بسیاری از موضوعات، می توان مطالعات کیفی متعددی را یافت که پدیده ای مشترک را بررسی کرده اند. این تعدد مطالعات امکان ترکیب آنها را فراهم کرده و زمینه تولید خروجی های جدید را مهیا ساخته است. شواهد حاصل از ترکیب مطالعات کیفی می توانند بینشی عمیق تر نسبت به پدیده در دست مطالعه ارائه دهند. ترکیب تحقیقات کیفی این امکان را فراهم می سازند تا دانش حاصل از مطالعات پراکنده، در قالبی منسجم و جامع، به درک وسیع تر و دقیق تری از پدیده های خاص منتهی شود (عابدی جعفری و امیری، ۱۳۹۸). در همین زمینه، مفهوم «فراترکیب» به تدریج، به مثابه رویکردی نوین برای تجزیه و تحلیل داده های کیفی شکل گرفته است.

توسعه فراترکیب تحت تأثیر نظریه های مختلفی قرار گرفته که برخی از مهم ترین آنها عبارتند از:

۱-۱. نظریه های ساخت گرایی و پساساخت گرایی

این نظریه ها بر نقش مفاهیم، ساختارها و معنا در شکل گیری دانش تأکید دارند. از این رو در فراترکیب توجه ویژه ای به تحلیل مفاهیم و ساختارهای نهفته در داده ها می شود.

۱-۲. نظریه‌های روش‌شناسی کیفی

نظریه‌هایی مانند «پدیدارشناسی»، «زمینه‌ای» (Grounded Theory) و «تحلیل گفتمان»، بر شیوه‌های گردآوری و تحلیل داده‌های کیفی تأثیرگذار بوده‌اند و در فراترکیب نیز مورد استفاده قرار می‌گیرند.

۱-۳. نظریه‌های مربوط به مرور نظام‌مند

به‌ویژه در حوزه پزشکی، این نظریه‌ها بر توسعه روش‌های نظام‌مند برای ترکیب نتایج مطالعات تأثیر گذاشته‌اند و در شکل‌گیری ساختار فراترکیب نقش داشته‌اند.

رویکرد نظام‌مند فراترکیب در بررسی پژوهش‌های پیشین، در جهت کشف زمینه‌های اصلی و فرعی جدید و اساسی قرار دارد و موجب ارتقای دانش موجود می‌شود، به‌گونه‌ای که با استفاده از این روش، می‌توان به شناخت جامع‌تر و درک عمیق‌تری از پدیده مورد بررسی دست یافت (بختیاری و دهقانی، ۱۴۰۱).

این پیشینه و ادبیات تحقیق نشان می‌دهد که فراترکیب به‌عنوان ابزاری پژوهشی، در حال توسعه و گسترش در حوزه‌های مختلف علمی است. این رویکرد به خاطر توانایی‌اش در ادغام داده‌های کیفی متنوع و ارائه نتایج جامع، به یکی از روش‌های پرطرفدار در تحقیقات اجتماعی تبدیل شده است.

۲. مراحل انجام فراترکیب

فراترکیب با فراهم‌سازی نگرشی نظام‌مند برای پژوهشگران، از طریق ترکیب پژوهش‌های کیفی مختلف، به کشف موضوعات و استعاره‌های جدید و اساسی می‌پردازد. این روش با ارتقای دانش موجود، دیدی گسترده‌تر نسبت به مسائل فراهم می‌سازد و امکان تفسیر جامع‌تری از پدیده‌های پیچیده را فراهم می‌کند (تاری‌یان و دیگران، ۱۴۰۱). فرایند اجرای فراترکیب شامل مراحل متعددی است که هریک نقش مهمی در دستیابی به نتایج معتبر و قابل اتکا دارند. این مراحل عبارت‌اند از:

۱-۲. تعیین سؤال پژوهش

نخستین و مهم‌ترین گام در اجرای فراترکیب، تعیین یک سؤال پژوهشی واضح، قابل اندازه‌گیری و متمرکز است. این سؤال باید به‌اندازه کافی مشخص باشد تا امکان شناسایی مطالعات مرتبط فراهم گردد و در عین حال، به‌اندازه کافی گسترده باشد تا زمینه کشف الگوها و مفاهیم جدید را مهیا سازد.
یک سؤال پژوهشی مناسب باید دارای ویژگی‌های ذیل باشد:

۱. مشخص و دقیق: به‌گونه‌ای که بتوان آن را به‌صورت عملیاتی تعریف و در چارچوب پژوهش پیاده‌سازی کرد.

۲. قابل اندازه‌گیری: به‌گونه‌ای که نتایج حاصل از آن، قابلیت سنجش به صورت کمی یا کیفی را داشته باشند.

۳. مرتبط با حوزه پژوهش: به موضوع مورد مطالعه وابسته باشد و با اهداف کلی تحقیق همراستا باشد.

تعیین صحیح سؤال پژوهش، مسیر فراترکیب را روشن می سازد و نقش کلیدی در انتخاب منابع، تحلیل داده ها و تفسیر نتایج ایفا می کند.

۲-۲. جست و جوی نظام مند ادبیات

پس از تعیین سؤال پژوهش، مرحله بعدی شامل جست و جوی نظام مند مطالعاتی است که به آن سؤال پاسخ می دهد. این جست و جو باید به صورت هدفمند، دقیق و با بهره گیری از پایگاه های داده معتبر انجام شود تا مطالعات کیفی مرتبط با موضوع پژوهش شناسایی گردند.

برخی از مهم ترین پایگاه های داده برای جست و جوی مطالعات کیفی عبارت اند از: یک. پایگاه های داده تخصصی: مانند *Medline* و *ERIC* که به طور خاص در حوزه های پزشکی، آموزش و علوم اجتماعی تمرکز دارند.

دو. پایگاه های داده عمومی: مانند *Google Scholar* و *Scopus* که دامنه وسیعی از منابع علمی را پوشش می دهند و برای جست و جوی اولیه بسیار مفیدند.

سه. پایگاه های داده خاکستری: شامل منابعی مانند پایگاه های داده دانشگاه ها، سازمان های دولتی و غیردولتی که ممکن است شامل پایان نامه ها، گزارش های پژوهشی و اسناد منتشر نشده باشند.

علاوه بر انتخاب پایگاه های مناسب، استفاده از کلیدواژه های دقیق و مرتبط نیز در موفقیت جست و جو نقش حیاتی دارد. کلیدواژه ها باید به گونه ای انتخاب شوند که بتوانند مطالعات مرتبط را شناسایی کرده و در عین حال، مطالعات غیرمرتبط را حذف کنند. ترکیب منطقی کلیدواژه ها با استفاده از عملگرهای جست و جو (مانند AND, OR, NOT) نیز می تواند اثربخشی جست و جو را افزایش دهد.

۲-۳. ارزیابی کیفیت مطالعات

پس از شناسایی مطالعات مرتبط، مرحله بعدی شامل ارزیابی کیفیت آنهاست. هدف از این ارزیابی، اطمینان از آن است که مطالعات انتخاب شده دارای سطح مناسبی از اعتبار و انسجام علمی بوده و برای استفاده در فراترکیب مناسب هستند. ابزارهای مختلفی برای ارزیابی کیفیت مطالعات کیفی وجود دارند که از جمله مهم ترین آنها می توان به این موارد اشاره کرد:

یکم. سیاهه های ارزیابی کیفیت: این سیاهه ها شامل مجموعه ای از معیارهای استاندارد هستند که برای بررسی ساختار، روش شناسی و انسجام مطالعات به کار می روند.

دوم. مقیاس های ارزیابی کیفیت: این مقیاس ها به صورت عددی، کیفیت مطالعات را امتیازدهی می کنند و امکان مقایسه کمی میان مطالعات را فراهم می سازند.

برخی از معیارهای کلیدی برای ارزیابی کیفیت مطالعات کیفی عبارت اند از:

(۱) روش‌شناسی: آیا روش پژوهش به‌طور دقیق و شفاف توضیح داده شده است؟ آیا طراحی مطالعه با اهداف آن همخوانی دارد؟

(۲) نمونه: آیا حجم نمونه کافی و ترکیب آن متنوع است؟ آیا انتخاب نمونه با منطق پژوهشی همراه بوده است؟

(۳) جمع‌آوری داده‌ها: آیا داده‌ها به‌صورت قابل اعتماد و با ابزارهای مناسب گردآوری شده‌اند؟ آیا فرایند گردآوری داده‌ها مستند و قابل پیگیری است؟

(۴) تحلیل داده‌ها: آیا تحلیل داده‌ها با دقت، شفافیت و انسجام انجام شده است؟ آیا یافته‌ها به‌درستی از داده‌ها استخراج شده‌اند؟

ارزیابی دقیق کیفیت مطالعات، نقش مهمی در اعتبار نهایی فراترکیب ایفا می‌کند و از ورود داده‌های ضعیف یا گمراه‌کننده به فرایند تحلیل جلوگیری می‌نماید.

۴-۲. استخراج داده‌ها

پس از انتخاب مطالعات باکیفیت، مرحله بعدی شامل استخراج داده‌های مورد نیاز از آنهاست. داده‌های قابل استخراج معمولاً شامل نتایج اصلی مطالعات، روش‌شناسی، ویژگی‌های نمونه، و یافته‌های کیفی هستند. برای تسهیل این فرایند، می‌توان از انواع (فرم‌های) استاندارد استخراج داده استفاده کرد که به سازماندهی اطلاعات و افزایش دقت در تحلیل کمک می‌کنند.

یکی از عناصر کلیدی در این مرحله، استفاده از روش‌های رمزگذاری برای سازماندهی و تحلیل داده‌های استخراج‌شده است. رمزگذاری به معنای برچسب‌گذاری بخش‌های مختلف داده‌ها با رمزهایی است که نمایانگر مفاهیم، مضامین و انگاره (ایده)های اصلی موجود در متن هستند. این رمزها می‌توانند به‌صورت استقرایی (بر اساس داده‌ها) یا استنتاجی (بر اساس چارچوب نظری) تعریف شوند.

رمزگذاری دقیق و منسجم پایه‌ای برای تحلیل عمیق‌تر داده‌ها فراهم می‌سازد و امکان شناسایی الگوهای مفهومی، روابط معنایی و تفاوت‌های موجود میان مطالعات را فراهم می‌کند. این مرحله نقش مهمی در آماده‌سازی داده‌ها برای ترکیب نهایی و تفسیر نتایج ایفا می‌نماید.

۵-۲. تحلیل داده‌ها

پس از استخراج و رمزگذاری داده‌ها، مرحله «تحلیل» آغاز می‌شود. در فراترکیب، روش‌های متنوعی برای تحلیل داده‌های کیفی وجود دارد که بسته به هدف پژوهش و نوع داده‌ها، انتخاب می‌شوند. برخی از مهم‌ترین روش‌های تحلیل عبارت‌اند از:

۱. تحلیل موضوع (تم): در این روش، تمرکز بر شناسایی تم‌ها و مضامین مشترک در مطالعات مختلف است. این تم‌ها نمایانگر مفاهیم کلیدی و الگوهای معنایی هستند که در داده‌ها تکرار می‌شوند.

۲. تحلیل گفتمان: این روش به بررسی زبان، ساختارهای بیانی و نحوه شکل گیری معنا در گفتمان های موجود در مطالعات می پردازد. تحلیل گفتمان به فهم زمینه های اجتماعی و فرهنگی نهفته در زبان کمک می کند.

۳. تحلیل پدیدارشناختی: در این رویکرد، هدف توصیف و تفسیر تجربیات زیسته افراد است. تحلیل پدیدارشناختی به کشف معنای تجربه از دیدگاه مشارکت کنندگان می پردازد و به عمق روان شناختی و انسانی داده ها توجه دارد. پس از تحلیل داده های هر یک از مطالعات، باید نتایج به دست آمده با یکدیگر ترکیب شوند تا تصویری جامع، منسجم و چندلایه از پدیده مورد مطالعه شکل گیرد. این ترکیب، پایه ای برای ترکیب نهایی و تولید دانش جدید در فراترکیب محسوب می شود.

۶-۲. تفسیر و ارائه نتایج

در آخرین مرحله از فرایند فراترکیب، نتایج به دست آمده باید در قالبی علمی تفسیر و ارائه شوند. ساختار گزارش نویسی در فراترکیب مشابه سایر پژوهش های علمی است و معمولاً شامل بخش های مقدمه، روش شناسی، نتایج و بحث می شود. نتایج حاصل از فراترکیب را می توان به صورت جدول، نمودار یا متن توصیفی ارائه کرد تا مخاطب بتواند به راحتی به تحلیل و درک یافته ها دست یابد.

تفسیر نتایج باید در چارچوب نظری مشخصی انجام شود و ارتباط آنها با مطالعات پیشین و سؤال پژوهش به وضوح بیان گردد. هدف اصلی در این مرحله، ادغام نتایج حاصل از مجموعه ای از مطالعات کیفی متفاوت، اما مرتبط با یکدیگر است تا تصویری جامع و منسجم از پدیده مورد مطالعه ارائه شود. این شیوه ماهیتی تفسیری دارد و تلاش می کند معنا و مفهوم نهفته در داده ها را آشکار سازد.

نمونه هایی از ادبیات پژوهشی نشان می دهد که برخی جنبه های این شیوه هنوز به طور کامل تثبیت نشده اند. با وجود ماهیت احتمالی شواهد حاصل از فراترکیب و نبود توافق کامل درخصوص برخی ابعاد آن، این روش همچنان به مثابه ابزاری مهم و مؤثر برای پژوهشگران کیفی شناخته می شود (Walsh, 2005).

تصویر ۲: مراحل انجام فراترکیب

به طور کلی نقطه قوت روش «فراترکیب» در توانایی آن نسبت به شناسایی مقوله های مشترک و ایجاد یک چارچوب مفهومی از دل پیشینه است. این روش یک روش کیفی، مهندسی و شکل دهی مجدد بوده و بر یکپارچه سازی نتایج کیفی، یافته های پژوهش ها و مطالعات موجود متمرکز است. از این رو برای فهم عمیق موضوع پژوهش و ترکیب تفسیری از یافته ها بسیار مفید است (کیوانی و رستمزاده، ۱۴۰۳).

۳. نکات مهم در فراترکیب

اجرای موفق روش فراترکیب مستلزم توجه به مجموعه‌ای از نکات کلیدی است که نقش مهمی در کیفیت و اعتبار نتایج نهایی ایفا می‌کنند:

(۱) **فرایندی پیچیده و زمان‌بر:** فراترکیب نیازمند صرف زمان قابل توجهی برای جست‌وجو، انتخاب، تحلیل و ترکیب مطالعات کیفی است و به برنامه‌ریزی دقیق نیاز دارد.

(۲) **نیاز به مهارت‌های تحلیل کیفی پیشرفته:** پژوهشگر باید توانایی بالایی در رمزگذاری، تحلیل موضوعی، تفسیر داده‌ها و کار با مفاهیم انتزاعی داشته باشد.

(۳) **اهمیت همکاری تیمی:** مشارکت چند پژوهشگر با تخصص‌های مکمل می‌تواند به افزایش دقت، کاهش سوگیری و ارتقای کیفیت تحلیل کمک کند.

(۴) **استفاده از نرم‌افزارهای تحلیل کیفی:** بهره‌گیری از ابزارهایی مانند *MAXQDA*، *NVivo* یا *ATLAS.ti* می‌تواند فرایند سازماندهی، رمزگذاری و تحلیل داده‌ها را تسهیل کند و انسجام بیشتری به نتایج ببخشد.

۴. انواع فراترکیب و تفاوت‌های آنها

نویسندگانی مانند نوبلیت (۱۹۸۴) و ساندلوفسکی (۱۹۹۵) بر این باورند که روش «فراترکیب» نوعی تجزیه و تحلیل، تفسیر و تمرین یکپارچه‌سازی دقیق از نتایج مطالعات کیفی است که تلاش می‌کند با مستندسازی شواهد علمی جهت‌دهنده، اعتبار بیشتری به تحقیقات اولیه ببخشد و مجموعه دانش را تقویت کند (Gonzalez & et al. 2008). با توجه به تنوع مطالعات کیفی و اهداف مختلف پژوهشگران، انواع گوناگونی از فراترکیب توسعه یافته است که هریک رویکرد خاص خود را دارند. برخی از مهم‌ترین انواع فراترکیب عبارت‌اند از:

۴-۱. فراترکیب سنتی (Conventional Meta-synthesis)

هدف: شناسایی الگوها، مفاهیم و نظریه‌های مشترک در مطالعات مختلف.
روش: شامل مراحل جمع‌آوری داده‌ها از مطالعات مختلف، رمزگذاری داده‌ها، مقایسه و ترکیب رمزها و استخراج مفاهیم اصلی.

ویژگی‌ها: روشی باز و اکتشافی که به پژوهشگر اجازه می‌دهد تا آزادانه داده‌ها را تحلیل کند.

۴-۲. فراترکیب ساختارمند (Structured Meta-synthesis)

هدف: ایجاد یک الگو یا چارچوب نظری جامع بر اساس نتایج مطالعات مختلف.
روش: شامل مراحل تعریف دقیق سؤال تحقیق، تعیین معیارهای ورود و خروج مطالعات، استخراج داده‌ها به صورت ساختارمند و استفاده از نرم‌افزارهای تحلیل کیفی برای ترکیب داده‌ها.
ویژگی‌ها: روشی نظام‌مند و قابل تکرار که به پژوهشگر کمک می‌کند تا نتایج تحقیق را به صورت دقیق‌تری ارائه دهد.

۳-۴. فرا ترکیب انتقادی (Critical Meta-synthesis)

هدف: نقد و تحلیل انتقادی مطالعات قبلی و شناسایی قدرت و محدودیت های آنها.

روش: شامل مراحل ارزیابی کیفیت مطالعات، شناسایی پیش فرض ها و ارزش های نهفته در مطالعات و ارائه یک تحلیل انتقادی از یافته ها.

ویژگی ها: روشی فعالانه و چالش برانگیز که به پژوهشگر اجازه می دهد تا به طور عمیق تر به پدیده مورد مطالعه بپردازد.

۴-۴. فرا ترکیب روایی (Narrative Meta-synthesis)

هدف: ایجاد یک روایت جامع و منسجم بر اساس داستان ها و تجربیات افراد شرکت کننده در مطالعات مختلف.

روش: شامل مراحل شناسایی داستان های اصلی، تحلیل ساختار و محتوای داستان ها و ترکیب آنها برای ایجاد یک روایت جامع.

ویژگی ها: روشی مناسب برای مطالعه پدیده هایی که به طور عمیق با تجربیات انسانی مرتبط اند.

جدول ۲: تفاوت های اصلی انواع روش های فرا ترکیب

فرا ترکیب سنتی	فرا ترکیب ساختارمند	فرا ترکیب انتقادی	فرا ترکیب روایی
رویکرد	باز و اکتشافی	نظام مند و ساخت یافته	روایی و داستان محور
هدف	شناسایی الگوها و مفاهیم مشترک	ایجاد الگو یا نظریه جامع	به چالش کشیدن مفروضات و ایجاد درک عمیق تر
نسیوه نامه	انعطاف پذیر	دقیق و مشخص	انعطاف پذیر با تأکید بر روایت ها
تحلیل داده ها	تحلیل موضوعی	تحلیل مقایسه ای، ساخت الگو	تحلیل روایت ها

تصویر ۳: عوامل مؤثر در انتخاب روش فراترکیب

عوامل مؤثر در انتخاب روش «فراترکیب»

هدف پژوهش:

هدف پژوهشگر از انجام فراترکیب (مثلاً، توصیف، تبیین، پیش‌بینی) در انتخاب روش مؤثر است.

تعداد مطالعات:

تعداد مطالعاتی که برای فراترکیب انتخاب می‌شوند نیز در انتخاب روش مؤثر است.

سؤال تحقیق:

سؤال تحقیق مشخص می‌کند که کدام روش فراترکیب برای پاسخگویی به آن مناسب‌تر است.

نوع داده‌ها:

نوع داده‌های موجود در مطالعات قبلی (مثلاً، مصاحبه‌ها، متون، مشاهدات) نیز در انتخاب روش مؤثر است.

۵. اهمیت فراترکیب در پاسخ‌گویی به سؤالات پیچیده پژوهشی

فراترکیب به‌عنوان یکی از روش‌های پیشرفته در پژوهش‌های کیفی، در پاسخ‌گویی به سؤالات پیچیده و چندوجهی پژوهشی بسیار مؤثر و کارآمد است. این روش با ترکیب نتایج مطالعات متعدد، امکان دستیابی به درک عمیق‌تر، جامع‌تر و چندلایه‌تری از پدیده‌های مورد بررسی را فراهم می‌سازد. برخی از دلایل اهمیت فراترکیب عبارت‌اند از:

۱. **تعمیم‌پذیری نتایج:** با تلفیق یافته‌های چندین مطالعه کیفی، می‌توان به نتایجی دست یافت که از اعتبار و قابلیت تعمیم‌پذیری بیشتری برخوردار باشند.

۲. **کشف الگوهای جدید:** فراترکیب این امکان را فراهم می‌کند تا مفاهیم و الگوهایی شناسایی شوند که در مطالعات منفرد قابل مشاهده نبوده‌اند.

۳. **توسعه نظریه:** این روش می‌تواند به تولید نظریه‌های جدید یا اصلاح و تکمیل نظریه‌های موجود کمک کند و نقش مهمی در پیشبرد دانش نظری ایفا نماید.

۴. **ارائه دیدگاه جامع:** با ترکیب نتایج مطالعات مختلف، فراترکیب به پژوهشگر کمک می‌کند تا تصویری چندبعدی و منسجم از پدیده مد نظر ارائه دهد.

از طریق این روش، دانش جاری پژوهشگر ارتقا می‌یابد و دیدگاهی گسترده‌تر نسبت به مسائل پژوهشی حاصل می‌شود. فراترکیب مستلزم بازنگری دقیق و عمیق از سوی پژوهشگر است تا بتواند یافته‌های مطالعات کیفی مرتبط را به‌درستی ترکیب و تفسیر کند.

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها در فراترکیب، روش‌های مختلفی وجود دارد که از جمله می‌توان به تحلیل محتوا، تحلیل مضمون و نظریه داده‌بنیاد اشاره کرد. در این مسیر، استفاده از نرم‌افزارهای تخصصی تحلیل کیفی نیز بسیار

مؤثر است. یکی از قدرتمندترین این ابزارها، نرم افزار **MAXQDA 10** است که به عنوان یکی از برترین نرم افزارهای مورد استفاده در تحلیل داده های کیفی و نظریه پردازی شناخته می شود.

نرم افزار **MAXQDA** با عملکرد حرفه ای خود، امکان تجزیه و تحلیل داده های متنی، تصویری، صوتی و ویدئویی را برای پژوهشگران فراهم می سازد و در حوزه های گوناگونی مانند علوم اجتماعی، آموزش، اقتصاد و سایر رشته هایی که با داده های کیفی سروکار دارند، کاربرد گسترده ای دارد (منظری توکل و دیگران، ۱۴۰۲).

۶. مزایا و محدودیت های فراترکیب

۶-۱. مزایا

فراترکیب با فراهم سازی نگرشی نظام مند برای پژوهشگران، از طریق ترکیب مطالعات کیفی مختلف، به کشف موضوعات، مفاهیم و استعاره های جدید و اساسی می پردازد. این روش با ارتقای دانش موجود، دیدی جامع و چندلایه نسبت به مسائل پژوهشی ارائه می دهد (سهیل زاد و فیض اللهی، ۱۴۰۲). از جمله مهم ترین مزایای فراترکیب می توان به موارد ذیل اشاره کرد:

یک. **عمق و غنای بیشتر (غنی سازی ادبیات علمی):** فراترکیب با تلفیق نتایج چندین مطالعه کیفی، امکان دستیابی به درک عمیق تری از پدیده مورد بررسی را فراهم می سازد. شناسایی الگوهای مشترک و تفاوت های میان مطالعات، بر غنای نظری و تجربی یافته ها می افزاید.

دو. **افزایش قابلیت تعمیم پذیری:** اگرچه مطالعات کیفی به طور معمول دارای محدودیت هایی در تعمیم پذیری هستند، فراترکیب با ترکیب نتایج چندین مطالعه، این قابلیت را ارتقا می دهد و یافته ها را در سطح وسیع تری قابل استفاده می سازد.

سه. **کشف الگوهای جدید:** با مقایسه و ترکیب داده های مطالعات مختلف، فراترکیب امکان شناسایی مفاهیم و الگوهایی را فراهم می کند که در مطالعات منفرد ممکن است پنهان مانده باشند.

چهار. **توسعه نظریه:** فراترکیب می تواند به تولید نظریه های جدید یا اصلاح نظریه های موجود کمک کند. ترکیب یافته ها از منابع مختلف، زمینه ساز تدوین چارچوب های مفهومی دقیق تر و جامع تر خواهد بود.

پنج. **ارائه دیدگاه جامع:** این روش با گردآوری و تحلیل چندمنظوره داده ها، به پژوهشگر کمک می کند تا پیچیدگی های پدیده در دست مطالعه را بهتر درک کند و تصویری چندبعدی از آن ارائه دهد.

۶-۲. محدودیت ها

با وجود مزایای فراوان، روش «فراترکیب» با چالش ها و محدودیت هایی نیز همراه است که پژوهشگران باید در فرایند اجرا به آنها توجه داشته باشند. برخی از مهم ترین محدودیت های این روش عبارتند از:

- الف. پیچیدگی و نیاز به تخصص: «فراترکیب» روشی پیچیده و تخصصی است که نیازمند مهارت‌های پیشرفته در تحلیل کیفی، آشنایی با شیوه‌های مختلف رمزگذاری و تجربه در تفسیر داده‌های متنوع است.
- ب. زمان‌بر بودن: به سبب تعدد مراحل، از جمله جست‌وجوی نظام‌مند، ارزیابی کیفیت، استخراج و تحلیل داده‌ها، اجرای فراترکیب بسیار زمان‌بر بوده و نیازمند صرف وقت و منابع قابل توجهی است.
- ج. ناهمگنی داده‌ها: تفاوت در نوع، کیفیت و چارچوب مطالعات کیفی انتخاب‌شده ممکن است منجر به ناسازگاری در داده‌ها شود و اعتبار نتایج نهایی را تحت تأثیر قرار دهد.
- د. تعمیم‌پذیری محدود: اگرچه فراترکیب به افزایش قابلیت تعمیم‌پذیری کمک می‌کند، اما به سبب ماهیت کیفی داده‌ها، همچنان محدودیت‌هایی در تعمیم نتایج به جمعیت‌های گسترده‌تر وجود دارد.
- هـ. تنوع روش‌های پژوهش: تفاوت‌های عمده در روش‌شناسی مطالعات کیفی، از جمله رویکردهای نظری، ابزارهای گردآوری داده و شیوه‌های تحلیل، می‌تواند فرایند ادغام و تفسیر نتایج را دشوار و پیچیده سازد.
- و. سوگیری محقق: مانند هر روش پژوهشی دیگر، فراترکیب نیز در معرض سوگیری پژوهشگر قرار دارد؛ به‌ویژه در مراحل انتخاب مطالعات، رمزگذاری داده‌ها و تفسیر نتایج.

نکته

برای کاهش برخی از این محدودیت‌ها، استفاده از نرم‌افزارهای تحلیل کیفی (مانند *MAXQDA*، *NVivo* یا *ATLAS.ti*) می‌تواند به تسهیل فرایند تحلیل داده‌ها کمک کند. همچنین همکاری میان چند پژوهشگر با تخصص‌های مکمل می‌تواند به کاهش سوگیری، افزایش دقت و ارتقای اعتبار نتایج فراترکیب منجر شود.

۷. کاربردهای فراترکیب

حوزه‌های مختلفی که در آن از فراترکیب استفاده می‌شود، عبارت‌اند از:

جدول ۳: کاربرد فراترکیب در حوزه‌های مختلف

حوزه‌ها	شاخص‌ها	پژوهش موردی
علوم پزشکی و سلامت	توسعه الگوهای مراقبت بهداشتی	رویکردی نظام‌مند به سلامت الکترونیک با استفاده از روش فراترکیب (آزادی احمدآبادی و صفاری، ۱۴۰۰)
علوم اجتماعی	مطالعه پدیده‌های اجتماعی و آسیب‌های اجتماعی (مانند فقر، نابرابری و خودکشی)	فراترکیب مطالعات خودکشی در ایران (فیض‌اللهی، ۱۴۰۱)

علوم انسانی	مطالعه آموزش و پرورش	الگوی توانمندسازی معلم تراز انقلاب اسلامی: یک مطالعه فراترکیب (رحمانی، ۱۴۰۳)
علوم رفتاری	مطالعه رفتار مصرف کننده	تبیین الگوی تصمیم گیری مصرف کننده مبتنی بر علوم شناختی و رفتاری با بهره گیری از روش فراترکیب (سلسیل، مهسا و دیگران، ۱۴۰۱)

۷-۱. مزایای استفاده از فراترکیب در این حوزه ها

فراترکیب کیفی به مثابه روشی برای تفسیر و ترکیب یافته های مطالعات کیفی، فراتر از یک خلاصه سازی ساده عمل می کند. در این روش، هدف صرفاً گردآوری داده ها نیست، بلکه ارائه دیدگاه های نوین از طریق تحلیل و تفسیر یافته های متنوع مطالعات کیفی است تا از آنها در جهت پیشرفت دانش و توسعه نظریه بهره برداری شود (Nye, Melendez-Torres & Bonell, 2016).

از جمله مزایای کلیدی استفاده از فراترکیب در حوزه های مختلف علمی و کاربردی می توان به موارد ذیل اشاره کرد: یکم. درک جامع تر از پدیده ها: فراترکیب با تلفیق نتایج مطالعات مختلف، به پژوهشگران کمک می کند تا به درک عمیق تر و چندلایه تری از پدیده های پیچیده و چندوجهی دست یابند.

دوم. توسعه نظریه: این روش می تواند به تولید نظریه های جدید یا اصلاح نظریه های موجود منجر شود؛ زیرا با ترکیب دیدگاه های مختلف، زمینه شکل گیری چارچوب های مفهومی تازه فراهم می گردد.

سوم. اطلاع رسانی به سیاست گذاران: نتایج حاصل از فراترکیب می تواند مبنای تصمیم گیری های آگاهانه تر در سطح سیاست گذاری باشد و به طراحی راهکارهای مبتنی بر شواهد کمک کند.

چهارم. توسعه مداخلات مؤثر: فراترکیب با شناسایی عناصر کلیدی در مطالعات مختلف، می تواند به طراحی و اجرای مداخلات مؤثرتر در حوزه هایی مانند سلامت، آموزش، رفاه اجتماعی و توسعه کمک کند.

فراترکیب، به ویژه در حوزه هایی که با پیچیدگی های انسانی، اجتماعی و فرهنگی سروکار دارند، ابزاری قدرتمند برای تولید دانش کاربردی و نظری محسوب می شود.

۸. نرم افزارهای مناسب برای تحلیل داده های فراترکیب

فراترکیب کیفی به عنوان شکلی از تحقیق علمی تعریف می شود که در آن یافته های مطالعات درباره یک رویداد، فرایند یا پدیده، از طریق روش های کمی یا کیفی بررسی، خلاصه، ادغام یا تفسیر می شوند. این یافته ها به مثابه پایه ای برای اقدام عملی یا سیاست گذاری در تحقیقات آینده مورد استفاده قرار می گیرند (Sandelowski, 2012).

با توجه به نقش فراترکیب در پایه ریزی پژوهش های آتی، انتخاب نرم افزار مناسب برای تحلیل داده ها یکی از تصمیمات کلیدی در اجرای موفق این روش محسوب می شود. نرم افزارهای تحلیل کیفی به سبب توانایی در مدیریت حجم بالای داده های متنی و انجام تحلیل های پیچیده، ابزارهایی مؤثر در فرایند فراترکیب هستند.

در ادامه، برخی از محبوب‌ترین و پرکاربردترین نرم‌افزارها برای تحلیل داده‌های فراترکیب معرفی شده‌اند:

جدول ۴: نرم‌افزارهای تخصصی و عمومی تحلیل کیفی

نرم‌افزارها		
تخصصی	MAXQDA	از جامع‌ترین و قوی‌ترین نرم‌افزارها برای تحلیل داده‌های کیفی است که قابلیت‌های فراوانی برای رمزگذاری، تحلیل موضوعی، شبکه‌های معنایی و فراترکیب دارد.
	NVivo	نرم‌افزاری محبوب برای تحلیل داده‌های کیفی است. رابط کاربری ساده و امکانات قوی برای مدیریت و تحلیل داده‌ها از ویژگی‌های آن است.
	ATLAS.ti	نرم‌افزار قدرتمندی برای تحلیل داده‌های کیفی و فراترکیب است که امکان کار با انواع داده‌ها را تسهیل می‌کند.
	QDA Miner	نرم‌افزاری با کاربری ساده و امکانات مناسب برای تحلیل‌های اولیه است.
عمومی	Microsoft Excel	اگر حجم داده‌ها کم باشد، اکسل می‌تواند برای سازماندهی و تحلیل اولیه داده‌ها استفاده شود.
	Word	برای رمزگذاری و سازمان‌دهی داده‌های متنی می‌توان از ورد استفاده کرد.

نتیجه‌گیری

روش تحقیق کیفی «فراترکیب» به‌عنوان رویکردی نوین و مؤثر در پژوهش‌های کیفی، امکان ترکیب و تحلیل عمیق یافته‌های چندین مطالعه را فراهم می‌آورد. این روش با بهره‌گیری از تنوع و غنای اطلاعات موجود در مطالعات مختلف، به پژوهشگران کمک می‌کند تا درک جامع‌تری از پدیده‌های پیچیده اجتماعی و انسانی به‌دست آورند. با توجه به روند روبه‌رشد استفاده از روش‌های کیفی در رشته‌های گوناگون، فراترکیب به‌مثابه ابزاری اساسی برای توسعه دانش و تقویت مبنای نظری تحقیقات شناخته می‌شود.

در این روش، با استخراج مضامین و الگوهای مشترک از داده‌های کیفی، می‌توان به نتایجی دست یافت که فراتر از ظرفیت یک مطالعه منفرد هستند. همچنین فراترکیب به پژوهشگران این امکان را می‌دهد تا بینش‌های نوینی ارائه دهند که به توسعه نظریه‌ها و الگوسازی‌های جدید کمک کند. با ترکیب یافته‌های چندین مطالعه، می‌توان الگوهای پنهان، مفاهیم مشترک و تفاوت‌های میان مطالعات را شناسایی کرد.

مزایای فراترکیب فراتر از یک جمع‌بندی ساده است. این روش به ما کمک می‌کند تا:

- عمق و غنای یافته‌ها را افزایش دهیم. با ترکیب دیدگاه‌های مختلف، به درک چندلایه‌ای از پدیده‌ها دست می‌یابیم.
- قابلیت تعمیم‌پذیری نتایج را بهبود بخشیم. بررسی چندین مطالعه، امکان تعمیم نتایج به زمینه‌های گسترده‌تر را فراهم می‌سازد.

- نظریه‌های جدیدی را توسعه دهیم. مقایسه و ترکیب نتایج، زمینه‌ساز ساختارهای نظری نوین و جامع‌تر است.

– تصمیم‌گیری‌های مبتنی بر شواهد را تسهیل کنیم. یافته‌های فراترکیب می‌توانند به سیاست‌گذاران و تصمیم‌گیرندگان در اتخاذ تصمیمات آگاهانه کمک کنند.

با این حال، فراترکیب نیز با محدودیت‌هایی همراه است؛ از جمله: نیاز به مهارت‌های تحلیل کیفی پیشرفته، زمان‌بر بودن فرایند، پیچیدگی مراحل، ناهمگونی داده‌ها و احتمال سوگیری پژوهشگر. این چالش‌ها می‌توانند بر اعتبار و انسجام نتایج تأثیر گذار باشند.

کاربردهای فراترکیب بسیار گسترده‌اند و در حوزه‌هایی همچون علوم پزشکی، علوم اجتماعی، علوم انسانی و علوم رفتاری مورد استفاده قرار می‌گیرند. از جمله کاربردهای آن می‌توان به بررسی تجربیات بیماران، تحلیل سیاست‌های اجتماعی، مطالعه نظام‌های آموزشی و بررسی رفتار مصرف‌کننده اشاره کرد.

در نهایت، فراترکیب به عنوان ابزاری قدرتمند برای توسعه دانش و فهم عمیق‌تر از پدیده‌های انسانی و اجتماعی، نیازمند توجه، آموزش و توسعه بیشتر است. این روش با شناسایی الگوها و مضامین مشترک، می‌تواند پایه‌های مستحکم‌تری برای تحقیقات آینده فراهم سازد و به پیشرفت علم در زمینه‌های مختلف یاری رساند.

پیشنهادهای

۱. تحقیق بیشتر در زمینه‌های مختلف

پیشنهاد می‌شود که محققان از روش «فراترکیب» در زمینه‌های مختلف علمی (مانند روان‌شناسی، علوم اجتماعی، بهداشت و آموزش) استفاده کنند تا به غنای بیشتر داده‌ها و نظریه‌ها دست یابند.

۲. توسعه ابزارهای ارزیابی

نیاز به توسعه و بهبود ابزارها و معیارهای ارزیابی برای بررسی کیفیت مطالعات کیفی و اعتبار نتایج فراترکیب وجود دارد. این ابزارها می‌توانند به پژوهشگران کمک کنند تا انتخاب‌های بهتری در مراحل مختلف فرایند تحقیق داشته باشند.

۳. آموزش محققان

ارائه دوره‌های آموزشی برای محققان و دانشجویان در زمینه روش تحقیق کیفی «فراترکیب» می‌تواند به افزایش مهارت‌ها و دانش آنها کمک کند. این آموزش‌ها باید شامل شیوه‌های جست‌وجو، انتخاب و تحلیل داده‌ها باشد.

۴. توجه به تنوع فرهنگی

در تحقیقات فراترکیب، توجه به زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی متنوع مهم است. پژوهشگران باید از تنوع فرهنگی و اجتماعی در مطالعات استفاده کنند تا نتایج به دست آمده قابل تعمیم‌تر باشند.

۵. ایجاد شبکه‌های پژوهشی

ایجاد شبکه‌های پژوهشی میان محققان مختلف می‌تواند به تبادل دانش و تجربیات در زمینه روش‌های تحقیق کیفی کمک کند. این شبکه‌ها می‌توانند به همکاری‌های بین‌المللی و بین‌رشته‌ای منجر شوند.

منابع

- آزادی احمدآبادی، محمد و صفاری، محمدسعید (۱۴۰۰). رویکردی نظام‌مند به سلامت الکترونیک با استفاده از روش فراترکیب. *اندیشه مدیریت راهبردی*، ۱۵ (۲)، ۳۴۵-۳۸۶.
- بختیاری، لایلا و دهقانی، مرضیه (۱۴۰۱). بررسی پژوهش‌های انجام‌شده مرتبط با سند تحول بنیادین آموزش و پرورش ایران: یک مطالعه فراترکیب. *علوم تربیتی از دیدگاه اسلام*، ۱۰ (۱۹)، ۵-۴۷.
- تاری‌یان، اعظم و دیگران (۱۴۰۱). تبیین عوامل مؤثر بر استقرار مدیریت زنجیره تأمین سبز در صنعت ساخت‌وساز با رویکرد فراترکیب. *مطالعات مدیریت صنعتی*، ۲۰ (۶۷)، ۲۳۷-۲۶۶.
- رحمانی، نیره (۱۴۰۳). الگوی توانمندسازی معلم تراز انقلاب اسلامی: یک مطالعه فراترکیب. *علوم تربیتی از دیدگاه اسلام*، ۱۲ (۲۶)، ۵-۳۰.
- سلسبیل، مهسا و دیگران (۱۴۰۱). تبیین الگوی تصمیم‌گیری مصرف‌کننده مبتنی بر علوم شناختی و رفتاری با بهره‌گیری از روش فراترکیب. *پژوهش‌های نوین در تصمیم‌گیری*، ۷ (۲)، ۸۸-۱۰۹.
- سهیل‌زاد، علی و فیض‌اللهی، صادق (۱۴۰۲). ارائه الگویی از پیشایندهای مشارکت شغلی در سازمان‌های دولتی با رویکردی فراترکیب. *تعالی منابع انسانی*، ۵ (۲)، ۳۹-۵۷.
- عابدی جعفری، عابد و امیری، مجتبی (۱۳۹۸). فراترکیب، روشی برای سنتز مطالعات کیفی. *روش‌شناسی علوم انسانی*، ۲۵ (۹۹)، ۷۳-۸۷.
- فیض‌اللهی، علی (۱۴۰۱). فراترکیب مطالعات خودکشی در ایران. *رفاه اجتماعی*، ۲۲ (۸۵)، ۳۲۱-۳۷۰.
- کیوانی، شیروان و رستم‌زاده، رضا (۱۴۰۳). ارائه الگوی مفهومی مدیریت استراتژیک منابع انسانی چابک با رویکرد فراترکیب. *منابع انسانی تحول‌آفرین*، ۳ (۹)، ۱-۳۴.
- مظفری توکل، علیرضا و دیگران (۱۴۰۲). الگوی برنامه‌ریزی استراتژیک مبتنی بر نوآوری: رویکردی برای توسعه منابع انسانی سازمان. *آموزش و توسعه منابع انسانی*، ۳۷ (۱۰)، ۸۶-۱۰۹.
- Buttazzoni, A. & Nelson K. F. & Gilliland, J. (2023). Barriers to and facilitators of active travel from the youth perspective: A qualitative meta-synthesis. *Population Health*, 22, 190-212.
- Gonzalez, C.; Mabel, G.; Ramirez, G. Janneth, O.; Rosero, V. & Rosero, E. V. (2008). Metodologias en Metasintesis. *Cienciay enfermería*, 14(2), 13-19.
- Jacobs, J. & I Perez, J. (2023). A qualitative metasynthesis of teacher educator self-studies on social justice: Articulating a social justice pedagogy, *Teaching and Teacher Education*, 123, 19-24.
- Nye, E.; Melendez-Torres, G.J & Bonell, Ch. (2016). Origins, methods and advances in qualitative meta-synthesis. *Review of Education (RoE)*, 4, 57-79.
- Sandelowski, M. (2012). Metasynthesis of qualitative research. In H. Cooper, P. M. Camic, D. L. Long, A. T. Panter, D. Rindskopf, & K. J. Sher (Eds.), *APA handbook of research methods in psychology, Research designs: Quantitative, qualitative, neuropsychological, and biological*, 19-36. American Psychological Association.
- Walsh, D. (2005). Meta-synthesis method for qualitative research: a literature review. *The Journal of Advanced Nursing (JAN)*, 50 (2), 204-211.